

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ASTRONOMİ ARAŞTIRMA TOPLULUĞU, ASART

İpek ALTAN¹

Özet

Ankara Üniversitesi Astronomi Araştırma Topluluğu (ASART) 1988 yılında kuruldu. Topluluk çalışmalarına teleskop ve gök atlası yapımı ile başladı ve ayrıca halka açık gözlem şenlikleri düzenledi. Ekim 2002'den itibaren ASART, bir süre ara verdiği aktif çalışmalarını tekrar canlandırdı. Son iki yıldır TÜBİTAK'ın düzenlediği Antalyada'daki "Gökyüzü Gözlem Şenliği"ne ve Eylül 2004 Erciyes Üniversitesi'nde gerçekleştirilen XIV.Ulusal Astronomi Toplantısı'na topluluk olarak katılım gösterdi. Ankara Üniversitesi Gözlemevi'nde her ayın üçüncü cumartesi gecesi düzenlenen halk günlerinde ve önemli gök olayları için yapılan organizasyonlarda yer aldı. Ayrıca üniversite içi eğitsel çalışmalarda bulunan ASART, seminer ve belgesel film gösterimleri de gerçekleştirilmektedir.

Anahtar kelimeler: amatör astronomi topluluğu

Abstract

Ankara University Amateur Astronomy Club (ASART) was established in 1988. The group mainly started working on constructing a telescope and celestial atlas. At the same time the group organized open to public observatory rejoicings. At October 2002 ASART resumed it's active operations which was suspended for some time. As for the last two years ASART as a group has participated in "The Sky Observation Rejoicing" Organized by TÜBİTAK at Antalya and XIV. National Astronomy Meeting organized by The University of Erciyes in 2004. ASART has taken it's place regularly in important sky events and public days organized by The Ankara University once a month on the third of Saturday. ASART also organizes educational activities within the university and shows seminar film presentations.

Key words: amateur astronomy club

1. Giriş

Ankara Üniversitesi Astronomi Araştırma Topluluğu, ASART, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri bölümü öğrencileri tarafından kurulmuş bir amatör astronomi topluluğudur. Yurt dışındaki benzerlerinden farklı olarak topluluk, amatör astronomi çalışmalarının yanı sıra astronomi öğrencilerine yönelik bilimsel ve eğitsel faaliyetler de yürütmektedir. 1988 yılında Prof. Dr. Osman Demircan danışmanlığında kurulan topluluğun akademik danışmanlığını halen Doç. Dr. Berahitdin Albayrak yürütmektedir.

2. Tarihçe

Ankara Üniversitesi Astronomi Araştırma Topluluğu, kısa adıyla ASART, 1988 yılında Prof. Dr. Osman Demircan danışmanlığında Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri öğrencileri tarafından kurulmuştur. Bu dönemde teleskop ve gök atlası çalışmalarında bulunan topluluk, öğrencilerin mezuniyetleri ya da okuldan ayrılmaları dolayısıyla çalışmalarını aktif olarak sürdürmemiştir. 2002-2003 öğretim yılı başında bölüm

¹ Ankara Üniversitesi, Fen-Fakültesi, Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü, 06100, Tandoğan, ANKARA, Tel:0-312 212 67 20, Fax:0-312 223 23 95, e-posta: ipek.altan@sci-stud.ankara.edu.tr

öğrencilerinin yaptıkları çalışmalar, yeni dönemde topluluğun akademik danışmanlığını üstlenen Yrd. Doç. Dr. Zekeriya Müyesseroglu tarafından desteklenmiş ve topluluk tekrar aktif hale gelmiştir. Topluluğun çalışmalarını daha etkin hale getirmek amacıyla Prof. Dr. Ethem Derman, 2002-2003 öğretim yılı ikinci döneminden itibaren topluluğun akademik danışmanlığını üstlenmiş, bu dönemde ASART, danışmanın önerisiyle akanyıldız gözlemlerine, gözlem ve etkinliklerini duyurmak üzere popüler astronomi haberleri ve temel astronomi bilgilerinin de yer aldığı bir internet sayfası yapmaya yönelmiştir. 2003-2004 öğretim yılı ikinci dönemi başında Doç. Dr. Berahitdin Albayrak topluluğun akademik danışmanlığını üstlenmiştir. Akademik danışmanı aynı zamanda Ankara Üniversitesi Gözlemevi Müdürlüğü'nü de yürütmekte olduğu için topluluk, gözleminde yapılan popüler astronomi etkinliklerini düzenlemeye başlamıştır. Bununla beraber toplulukta yer alan öğrenciler gözleminde yürütülen bilimsel çalışmalarda daha etkin görevler üstlenmeye başlamış, gözleminde halka yönelik pekçok organizasyonu kendileri düzenlemişlerdir. Topluluk halen Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi kampüsünde yer alan Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü'ndeki odasında planlamalarını yürütmekte ve gözleminde etkin olarak çalışmaktadır.

3. Topluluğun Kuruluş Amaçları

Aslı itibariyle bir öğrenci topluluğu olan ASART'ın başlıca kuruluş amacı, astronomi öğrencilerinin temel astronomi konularına ilgilerini arttırmak, bilimsel çalışmalara katılımlarını sağlamak, bilimsel çalışma yöntemine ve disiplinine alıştırmaktır. Bu amaçla topluluk, gözlem araçlarının ve astronomiye yönelik bilgisayar programlarının kullanımı hakkında da pratik bilgiler vermektedir. Bunun yanı sıra, astronomi alanında yürüttüğü faaliyetlerden dolayı aynı zamanda bir amatör astronomi topluluğu olarak değerlendirilebilecek olan ASART, Türkiye'de amatör astronominin geliştirilmesi ve özendirilmesi konularını kendisine misyon olarak belirlemiştir. Bunların yanı sıra, halka açık pek çok etkinlik düzenleyen topluluk, astronomi meraklılarını popüler astronomi konularında bilgilendirmeyi de amaçları arasına katmıştır.

4. Topluluğun Olanakları

Topluluğun yukarıdaki amaçlarını gerçekleştirmesi için gereksinimleri Ankara Üniversitesi'nce ve Ankara Üniversitesi Gözlemevi'nce (AÜG) karşılanmaktadır. Topluluğa, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümünde bilgisayar, araç ve gereçlerle donanmış bir ofis tahsis edilmiştir. Ayrıca üniversite, topluluğun ulusal astronomi etkinliklerine katılımında destek olmaktadır. Bununla beraber topluluk, gerek bilimsel çalışmalarda gerekse halka açık organizasyonlarda gözleminin olanaklarını, gözlem araç ve gereçlerini kullanmaktadır.

5. Topluluğun Gözlem, Etkinlik Ve Organizasyonları

ASART, 2002-2003 döneminde danışmanları Prof. Dr. Ethem Derman'ın yönlendirmesiyle akanyıldız gözlemleri üzerine çalışmalara başlamıştır. Akanyıldız gözlemleri günlük hareket, takım yıldızlar, görünen parlaklık, limit parlaklık, yıldızların uzaklıkları ve konuları gibi temel astronomi bilgilerinin pratik olarak öğrenilmesi konularında çok yardımcı olmaktadır. Bu yolla gözlemcilere, bilimsel çalışma yöntemi ve disiplini kazandırılmaya çalışılmıştır. Akanyıldız gözlemlerinde öncelik sayım ve saçılma

(radyan) noktası tespitine verilmiştir. Bununla beraber akanyıldız fotoğraflanması konusunda da çalışmalar yapılmış ve oldukça başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Gözlem verileri *International Meteor Organization* (IMO) ve *North American Meteor Organization* (NAMN)'in veritabanlarında ASART gözlemcileri adıyla kayıtlı bulunmaktadır.

Bilimsel çalışmalarının yanı sıra popüler etkinliklere de yer veren ASART, her yıl 12 Nisan tarihinde Rus kozmonot *Yuri Gagarin*'in uzaya çıkış yıl dönümünü, diğer bir deyişle insanlığın uzaya çıkışını kutlamak üzere organizasyonlar düzenlemektedir.

7 Mayıs 2003 günü *Merkür Geçişi*'ni gözlemlemek üzere bir etkinlik düzenlenmiştir. Geçişin tamamı video formatında kaydedilmiş ve Güneş diski üzerinde Merkür geçişi lekeleri işaretlenmiştir.

27 Ağustos 2003 tarihinde *Mars Karşı Konumu*'nu gözlemlemek üzere AÜG'de gerçekleştirilen organizasyonda topluluk etkin bir şekilde görev almıştır.

4 Mayıs 2004 *Tam Ay Tutulması*'nda ASART, AÜG'de tutulma gözlemini halka açık olarak gerçekleştirmiş, gözlem boyunca bilgilendirme sunumları yapmış, yazılı ve görsel medyaya bilgiler vermiştir.

7-15 Mayıs 2004 tarihleri arasında Neat Kuyruklu Yıldızı'nın Dünya'ya yaklaşması sırasında, topluluk bir hafta boyunca AÜG'de halka açık gözlemler düzenlemiş, çeşitli sunumlarla beraber halka kuyruklu yıldızı teleskop ile gözleme imkanı sağlamıştır.

8 Haziran 2004 tarihinde ASART, *Venüs Geçişi*'nde halka açık bir etkinlik düzenlemiş, etkinlik süresince sunumlar yoluyla gözlemine gelen ziyaretçileri bilgilendirmiş, geçişin tamamını hem kendi internet sitesinden hem de Astronomi ve Uzay Bilimleri Bölümü ve Gözlemevi sitelerinden canlı olarak yayınlamıştır. 2004 Venüs geçişinde bilimsel deneyler gerçekleştirmek üzere *Güney Avrupa Gözlemevi*, *European Southern Observatory* (ESO), tarafından planlanan *VT-2004* projesine katılmış, proje çerçevesinde uluslararası çapta yürütülen astronomi biriminin ölçümüne yönelik deneyde yer alınmıştır.

3-4-5 Ocak 2005 tarihlerinde, topluluk *Kış Yıldız Partisi* organizasyonu ile AÜG'de halka açık bir popüler astronomi etkinliği gerçekleştirmiştir. Bu etkinlik boyunca popüler astronomi konularında sunumlar yapılmış, gezegen, yıldız kümeleri ve çeşitli gök cisimlerinin teleskopla gözlemi gerçekleştirilmiştir.

20-21-22 Mayıs 2005 tarihleri arasında ise, ASART'ın organize ettiği *Gökyüzü Bahar Şenliği* AÜG'de gerçekleştirilmiştir. Şenlik boyunca gezegen gözlemleri, sunumlar, belgesel film gösterimleri yapılmış, hocalarımızın da katılımıyla, astronomiye meraklı ziyaretçilerimizin soruları cevaplanmış ve küçük çapta bir panel düzenlenmiştir.

Kendi organizasyonları yanı sıra, Ulusal Astronomi Etkinlikleri'ni de takip eden ASART, Antalya Saklıkent'te TÜBİTAK tarafından düzenlenen *Gökyüzü Gözlem Şenliği*'ne son iki senedir katılım göstermektedir. Yine Eylül 2004'de Erciyes Üniversitesi'nde gerçekleştirilen *XIV.Ulusal Astronomi Toplantısı*'na da toplulukça katılım gösterilmiştir.

Bunların yanı sıra, üniversite içi eğitsel çalışmalara da yer veren ASART, Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi'nde astronomiye meraklı öğrencileri bilgilendirmek üzere belgesel film gösterimleri, sunum, seminer ve toplantılar düzenlemektedir.

Ayrıca topluluk, her ayın 3. cumartesi gecesi AÜG'de organize edilen *Halk Gözlemleri*'nin hazırlık ve düzenleme aşamasında da aktif bir şekilde yer almaktadır.

6. Topluluğun Geleceğe Yönelik Projeleri

Topluluğun en yakın tarihteki projesi, 16-17 Temmuz tarihleri arasında gerçekleştirilmesi planlanan *Yaz Yıldız Partisi* organizasyonudur. Şu aşamada hazırlıkları ve

planlaması devam eden proje, topluluğun daha önce düzenlemiş olduğu *Kış Yıldız Partisi* ve *Gökyüzü Bahar Şenliği* organizasyonlarına paralel olarak, halka açık bir popüler astronomi etkinliği olacaktır.

ASART'ın 2006 yılında gerçekleştirmeyi planladığı başlıca projeleri; *2006 Yılı Gökölçüleri Takvimi*'nin hazırlanması ve 2006 yazı için gençlere ve çocuklara yönelik *Yaz Okulu Projesi*'nin gerçekleştirilmesidir.

Ulusal ve uluslararası toplantıların takip edilmesi ve uygun olanlara toplulukça katılım gösterilmesi topluluğun başlıca amaçları arasında yer almaktadır.

Bununla beraber ASART, web sitesini yeniden yapılandırma çalışmalarına hala hazırda sürdürmektedir. Web sitesinin tamamlanmasıyla astronomi meraklılarına ve bilimsel amaçlı türkçe astronomi kaynağı arayanlara hizmet vermeyi planlamaktadır. Ayrıca bu sayede ASART, düzenlemekte olduğu organizasyonlarını ve geleceğe yönelik etkinliklerini de daha geniş kitlelere duyurma imkanına sahip olmayı planlamaktadır. Diğer bir yandan, forum ve tartışma listeleri yoluyla amatör astronomlara ulaşılması ve sorunlarını tartışabilecekleri yeni platformların yaratılması hedeflenmektedir.

Bu bildirimini hazırlanmasında emeği geçen Araş. Gör. Aslı ELMASLI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Kaynaklar

- [1] <http://www.science.ankara.edu.tr/astronomy/>
- [2] <http://www.science.ankara.edu.tr/astronomy/astro/ahlatlibel/index.php>